

Finansdepartementet

Finansmarknadsavdelningen

Enheten för marknad och fond

Rådets möte den 25-26 oktober 2012

Dagordningspunkt B 12

Rubrik: Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om straffrättsliga påföljder för insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (lägesrapport och riktlinjedebatt)

Dokument: Det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet.

Tidigare dokument: KOM(2011) 654, KOM(2012) 420, Fakta-PM Fi-dep 2011/12:FPM35 och 2012/13:FPM1 samt doc. 8647/12 DROIPEN 43 EF 89 ECOFIN 318 CODEC 954 (partiell allmän riktlinje)

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: 20 april 2012

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: 13 december 2011 (FiU), 27 mars 2012 (FiU), 20 april 2012 (EU-nämnden) och 12 juni 2012 (FiU)

Bakgrund

Förslaget till direktiv presenterades den 20 oktober 2011 (KOM[2011] 654). Den 25 juli 2012 presenterade kommissionen dessutom ett ändrat förslag, i syfte att omfatta manipulation av s.k. referensvärden (KOM[2012] 420).

Förslaget har nära samband med ett förslag till förordning om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan som presenterades samma dag som det ursprungliga förslaget (KOM[2011] 651). Förordningsförslaget, som behandlas under Ekofinrådet, är avsett att ersätta det nuvarande marknadsmissbruksdirektivet (direktiv 2003/6/EG

om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan) från 2003. Förordningsförslaget innehåller krav på administrativa sanktioner för överträdelse av förordningens bestämmelser.

Direktivförslaget är avsett att komplettera förordningsförslaget genom att föreskriva straffrättsliga sanktioner för de allvarligaste typerna av insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan. Direktivet är ett minimidirektiv, dvs. det hindrar inte att medlemsstaterna kriminaliserar i högre grad än vad som krävs enligt direktivet.

I april 2012 enades RIF-rådet om en partiell allmän riktlinje i de frågor som inte är beroende av förhandlingarna avseende förordningsförslaget. Förhandlingarna har därefter fortsatt. De frågor som återstår att avgöra rör framför allt gränsen för vilka typer av gärningar som medlemsstaterna ska kriminalisera. Kommissionens förslag innebär att avsiktliga (uppsåtliga) överträdelse ska kriminaliseras. Många medlemsstater har administrativa sanktioner – enbart eller vid sidan av de straffrättsliga – för insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan och anser att gränsen för när straff ska bli aktuellt ska bestämmas utifrån något mer än uppsåt, t.ex. erhållen vinst eller den skada som uppstått.

Vid RIF-rådet förväntas ordförandeskapet presentera en lägesrapport avseende förhandlingarna om direktivförslaget. Det är ännu oklart vad riktlinjedebatten på RIF-rådet ska handla om, men sannolikt rör det frågan om gränsen för vad som ska kriminaliseras.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden är artikel 83.2 i EUF-fördraget. Bestämmelsen innebär en möjlighet att i direktiv anta minimiregler för fastställande av brottsrekvisit och påföljder, om en tillnärmning av medlemsstaternas straffrättsliga lagar är nödvändig för att säkerställa att unionens politik på ett område som omfattas av harmoniseringsåtgärder ska kunna genomföras effektivt. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförslaget (artikel 294 i EUF-fördraget). Förfarandet innebär att både rådets och Europaparlamentets godkännande krävs för att förslaget ska antas. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

Svensk ståndpunkt

Eftersom marknadsmissbruk ofta har gränsöverskridande inslag och gärningsmän i viss mån kan välja var de begår brotten samt eftersom vissa medlemsstater inte kriminaliserar allvarliga former av insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan, anser regeringen att ett gemensamt grepp om dessa frågor är önskvärt. En tillnärmning av medlemsstaternas straffrättsliga lagar får också anses nödvändig för att säkerställa att EU:s

politik på detta harmoniserade område ska kunna genomföras effektivt. Det kan även underlätta samarbetet beträffande överträdelser som ofta har gränsöverskridande inslag.

När det gäller gränsen för vilka typer av gärningar medlemsstaterna ska kriminalisera anser regeringen att kommissionens förslag om att uppsåtliga gärningar ska kriminaliseras är acceptabelt. Regeringen anser dock att även andra gränser för det straffbara kan accepteras. Den gräns som bestäms bör dock inte urholka syftet att åstadkomma en kriminalisering över hela EU av de allvarligaste brotten.

Till saken hör att regeringen i förhandlingarna om förordningsförslaget verkar för att en medlemsstat inte ska tvingas införa administrativa sanktioner för sådant som straffbeläggs.

Europaparlamentets inställning

Någon inställning från Europaparlamentet finns ännu inte.

Förslaget

Direktivförslaget innebär att medlemsstaterna ska se till att insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan som begås avsiktligt (uppsåtligt) blir föremål för straffrättsliga sanktioner, dvs. kriminaliseras. Även försök ska vara straffbelagda, liksom anstiftan och medhjälp till det uppsåtliga beteendet. Påföljderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Se närmare i ovan nämnda faktrapromemorior.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

I Sverige är alla former av insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan kriminaliserade i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk. Även försök till insiderhandel är kriminaliserat. Försök till otillbörlig marknadspåverkan är dock inte kriminaliserat. Beroende på hur förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan kommer att utformas i direktivet är det dock möjligt att den svenska bestämmelsen omfattar även det som enligt direktivet kommer vara "försök". Det ansvar för juridiska personer som föreskrivs i förslaget bedöms ha sin motsvarighet i reglerna om företagsbot i 36 kap. 7–10 §§ brottsbalken. Se närmare i ovan nämnda faktrapromemorior.

Ekonomiska konsekvenser

Det är inte möjligt att i nuläget närmare bedöma eventuella budgetära konsekvenser. Utgångspunkten är dock att eventuella sådana konsekvenser ska finansieras inom befintlig budgetram.